

Trónviszályok korszaka

1. **Orseolo Péter** (1038-1041, 1044-1046): a hazai viszonyokat figyelembe nem vevő erőszakos intézkedések (III. Henrik támogatása, hűbéresköt tesz) - **Aba**

Sámuel lázadása

(ménfői csata) (1041-1044).

2. A Vazul-ág él tovább, visszatérnek a száműzetésből.

Orseolo Péter magyar király

Orseolo Péter

[Magyarország](#)

királya

Orseolo Péter

Uralkodott [1038](#) – [1041](#) és [1044](#) – [1046](#)

Megkoronázták

[1038](#)

Született

[1011](#)

[Velence](#) (

[Olaszország](#))

Elhunyt

[1046](#)

[Székesfehérvár](#)

Nyughelye

Az általa alapított pécsi Szent Péter apostol székesegyházban temették el.

Elődje

[Szent István](#) ([1038](#) előtt)

[Aba Sámuel](#) ([1041](#) – [1044](#))

Utóda

[Aba Sámuel](#) ([1041](#) –

[1044](#)

[I. András](#) ([1046](#) után)

Dinasztia

[Árpád-ház](#)

Apja

[Orseolo Ottó](#) velencei dózse

Anyja

[Szent István](#) ismeretlen nevű nővére

I. Péter, vagy **Orseolo Péter**, ([Velence](#) , [1011](#) – [Székesfehérvár](#) , [1046](#)) magyar király

III. [Orseolo Ottó](#) Péter velencei dogénak fia, [Géza fejedelem](#) leányától (kit az írók felváltva Gizellának, Ilonának vagy Máriának neveznek) született. Apja

[1026](#)

-ban a lázadás elől

[Konstantinápolyba](#)

, ő maga pedig nagybátyjához,

[I. Istvánhoz](#)

, Magyarországra menekült, hol a 15 éves ifjút a király csakhamar a testőrség parancsnokává tette.

[Imre herceg 1031](#) -ben történt halála után Vazulon és [Szár László](#) három fián kívül már Péter is komolyan szóba jött, mint I. István örököse, és pedig annál komolyabban, mert tőle a király maga is inkább remélhette a nyugat-európai keresztény irány folytatását, mint a régi magyar hagyományoktól egykönnyen szabadulni képtelen többi unokaöcscsétől. Fiának fogadta tehát, s az ez ellen tiltakozó [Vazul](#)

[t](#)
elfogatta és megvakíttatta, Szár László fiait (
[Endre](#)
(András),
[Béla](#)
és Levente) pedig száműzette.

A hagyomány szerint azonban Péter nem birta bevárni a király természetes halálát s orgyilkosokkal akarta elveszíteni azt, kit csakis lelkének ereje mentett meg. I. István azonban ezek után semmi esetre sem ajánlotta volna feleségét, Gizellát Péter oltalmába, halálos ágyán nem Pétert ajánlotta volna az uraknak királyul, s halála (
[1038](#)

.
[augusztus 15](#)
) után az ekként megbélyegzett idegen ifjú nem is követhette volna őt a trónon minden ellentmondás nélkül.

Péternek rossz tulajdonságait maga az uralkodás fejtette ki. Eleinte különben folytatni kívánta I. István művét, a nyugati eszmék átültetését; de ha 13-14 évig itt neveltetve, tudnia kellett is magyarul és simulnia a nemzet szokásaihoz, az átültetésnek e munkájában nemzeti szellem őt nem vezette. **Egészen az idegenekre támaszkodott, s még azokat a nemzeti szellemtől áthatott idegen származású főpapokat is mellőzte, kik trónra jutását nagyban elősegítették.** Magát Gizellát – Istvánnak tett esküjével nem törődve – uradalmainak s kincseinek nagy részétől megfosztotta s egy városban (alkalmasint

[Veszprémben](#)
) őrizet alá helyezte.

Minden főbb tisztségre lehetőleg olaszt vagy németet alkalmazott

ugyan, de még korán sem lehetne ellene emelni azt a vádat, mintha már ekkor a németek kezére akarta volna játszani Magyarországot. Míg Péter a hozzá menekülő Kázmér

[lengyel](#)
herceget Bretiszlav cseh herceg ellenében oltalmába fogadta, mert «a magyar király nem porkolábja a cseh hercegnek», addig ugyanezen cseh herceget szívesen és kitartóan segítette

[III. Henrik német-római császár](#)

ellen, ki

[Csehországra](#)

tört,

[Zárát](#)

pedig ő, a velencei, csábította át

[Velencétől](#)

Magyarországhoz. Mialatt azonban, III. Henrikkel talán Gizella miatt meghasonolva, a németek ellen harcolt, itthon

[1041](#)

-ben

[Aba Sámuel](#)

, I. István sógora vezetése alatt az udvart

erkölcstelen életmódja miatt

is gyűlölő magyarok fölkeltek a király ellen, ki nem menthette meg tőlük a gyűlölt főtanácsosát, a német Egrut fia Budót (magyarosan Budát), kit a Vazul szerencsétlensége miatt vádolt Sebüssel együtt kegyetlenül kivégeztek (Budó kapta I. Istvántól a megbízást, hogy

[nyitrai](#)

börtönéből Vazult hozzá vigye).

Erre Péter kevesedmagával [Babenberg Adalbert osztrák](#) herceghez menekült, **s általa kért segílyt III. Henriktől**

, mire a győzelmes forradalom Aba Sámueli koronázta meg királlyá.

Aba azonnal eltörölte Péter minden önkényes rendeletét és jogtalanul kivetett adóját

, III. Henrik császárt pedig egyenesen kérdőre vonta, valóban be akar-e, mint hirtelik, avatkozni Magyarország ügyeibe Péter elűzetése miatt. A császár kétértelmű válaszára Aba haddal felelt; a megújult háborúban azonban lemondani kényszerült a mai Alsó-

[Ausztia](#)

egész keleti részéről, s egyéb áldozataival is csak annyit ért el, hogy Henrik nem erőszakolta tovább Péter királyként való visszafogadását. Mikor azonban

Aba egészben véve a vezérek korának állapotait akarta helyreállítani

, az I. István óta alakulófélben levő birtokos nemesség összeesküvésben, majd - ennek véres megtorlása után – abban keresett menedéket, hogy egyenesen felszólította III. Henriket Péter visszahelyezésére. Aba követői a tavalyinál még több engedményt is ajánlottak ugyan Henriknek, egyúttal azonban a hazaáruló szökevények kiadását követelték. A béketárgyalások meghiusulván, csatára került a dolog, s

[Ménfőnél](#)

[1044](#)

[július 5](#)

-én Aba váratlanul vereséget szenvedett, nemsokára pedig orgyilkosság áldozatul esett.

[Győr](#)

bevétele után III. Henrik valóságos diadalmenetben vezette vissza Pétert

[Székesfehérvárra](#)

, hol a Nagyboldogasszony templomában maga ültette a királyi trónra, s a magyaroknak ünnepélyesen megadta a bajor jogot, hogy kibékítse a két fajt, mely egymásnak idáig annyit ártott. Az Abától elvett lándzsát és talán magát

[I. István](#)

koronáját is győzelme jeléül a

[pápának](#)

küldte el.

Péter, aki csakhamar észrevette, hogy Magyarországot csakis mint birodalmi hűbért tarthatja meg, az alig távozott III. Henriket

[1045](#)

februárjában újra behivta; s bejövén,

[május 26](#)

-án Székesfehérvárt az aranyos lándzsának, mint az ország jelvényének átnyújtása mellett, a jelenlevőkkel együtt hűséget esküdött III. Henriknek

, ki a lándzsát, a hűbériség elfogadásának jeléül, azonnal vissza is adta neki. Emiatt Baja és Bajna, (

[Gyula](#)

[erdélyi](#)

vajda fiai) fellázadtak ugyan, Péter azonban felkötötte őket, Az

[1041](#)

-ben felkoncolt Budó fia lehetett az, bizonyos Devecser úrral együtt, aki hírül adta Péternek az elégedetlenkedők Szár László gyermekeit kívánják trónra ültetni.

[Csanád](#) vidékén jobban szervezkedett a forradalom: a felkelők, Vata vezérrel az élükön gyűlést tartottak, s [Oroszországból](#) visszahívták [Vazul](#) megvakításakor elmenekült [Árpád-házi](#)

hercegeket, Szár László fiait, kiket

[Abaújbárára](#)

[1046](#)

szeptemberében nagy sereggel fogadtak. Mire Péter

[Komárom](#)

vidékéről ellenük indulhatott, már a

[Dunántúl](#)

is föllázadt, Péter tehát

[szeptember 21](#)

. táján Moson felé menekült.

[Endre](#)

herceg, a forradalom királyjelöltje, onnan tisztességes ajánlatokkal visszatérésre bírta, de a magyarok, hogy valamikép ismét nyakukra ne zúdítsa a németeket, három napi ostrom után őt Székesfehérvár közelében Zámor (

[Zámoly](#)

) faluban elfogták, szemét kiszúrták s őt magát

[Székesfehérvárra](#)

vitték, hol nemsokára elhunyt. Az ő idejében épített s az ő védőszentjéről nevezett

[pécsi](#)

székesegyházban temették el. Nőtlen lévén, családja nem maradt; az írók ellenkező tudósításai tévedésen alapulnak.